

Odpadek je začetek novega!

GRADBENI ODPADKI IN INDUSTRIJSKI OSTANKI – ODLIČNA SUROVINA ZA GRADBENIŠTVO, primeri iz Slovenije

Zvonko COTIČ, Primož JURJAVČIČ, Structum, d.o.o.

Ljubljana, četrtek, 05.06.2014

Promotion of the Recycling of Industrial Waste and Building Rubble for the Construction Industry.
Promocija recikliranja industrijskih in gradbenih odpadkov in njihove uporabe v gradbeništvu.

Možnosti uporabe odpadkov v gradbeništvu

Slika: Možnosti uporabe recikliranega agregata v gradbeništvu za isti (prvotni) ali drugi namen uporabe

Vir: Wrap.org.uk

Promocija recikliranja industrijskih in gradbenih odpadkov in njihove uporabe v gradbeništvu

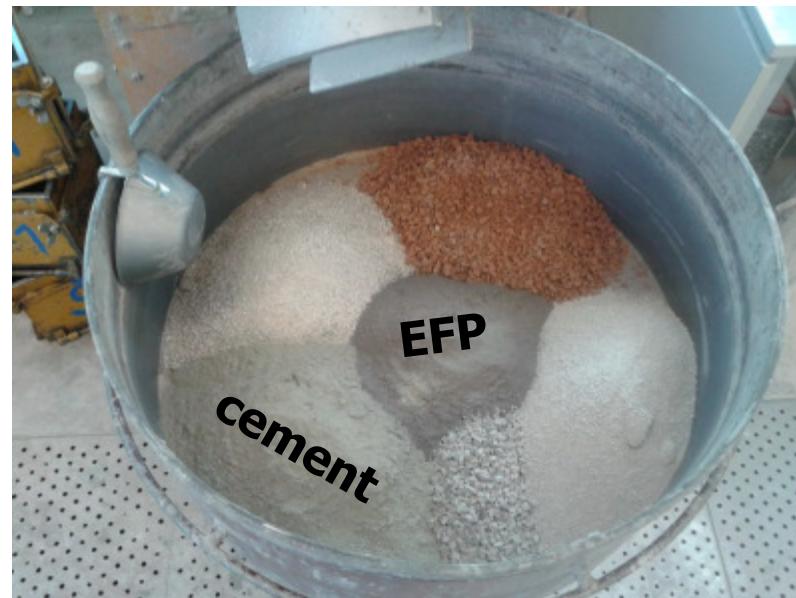
ODPADKI NADOMEŠČAJO ...

(1) naravni agregat

(2) veziva

- hidravlična (cement, apno,..)
- bitumenska

AGREGATI

- **naravni agregati ...**

so agregati mineralnega izvora, ki so le mehansko predelani, npr. pesek, prod, gramož in drobljeni kamen (drobljenec)

lahko jih nadomeščamo z ...

- **umetni agregati ...**

so agregati, nastali pri predelavi industrijskih odpadkov v industrijskih procesih s termično obdelavo, npr. jeklarske žlindre

- **reciklirani agregati ...**

so agregati, ki nastajajo pri predelavi neorganskega materiala, ki je bil pred tem že vgrajen (npr. s predelavo gradbenih odpadkov iz gradbenih ruševin).

RECIKLIRANI AGREGATI (RA)

- Reciklirani agregati nastanejo šele po predelavi iz gradbenih ruševin.

- ločeno zbiranje gradbenih odpadkov
- doziranje
- primarno drobljenje s sejanjem
- odstranjevanje kovin
- sekundarno drobljenje
- sejanje v frakcije recikliranega agregata.

- beton
- kamen
- asfalt
- opeka
- keramika

- Za vse aggregate; t.j. naravne, reciklirane in umetne veljajo isti standardi, ki so bili izdelani na ravni EU in sprejeti kot obvezni tudi v Sloveniji.

Mešane gradbene ruševine

Promocija recikliranja industrijskih in gradbenih odpadkov in njihove uporabe v gradbeništvu

Reciklirani agregat iz drobljene opeke

Promocija recikliranja industrijskih in gradbenih odpadkov in njihove uporabe v gradbeništvu

PRIMERI IZ PRAKSE

Izdelava nevezanih (nosilnih) plasti, nasipov in zasipov

Pesnica pri Mariboru

Stanovanjski objekt

Industrijski objekt, Komenda

Promocija recikliranja industrijskih in gradbenih odpadkov

Hladna reciklaža (HR) – obnova voziščnih konstrukcij

Ivančna Gorica – Krka, 2013

HR s cementom in bitumnom
Dodatek: 5 cm asf. granulata

Dramlje - Dole, 2010

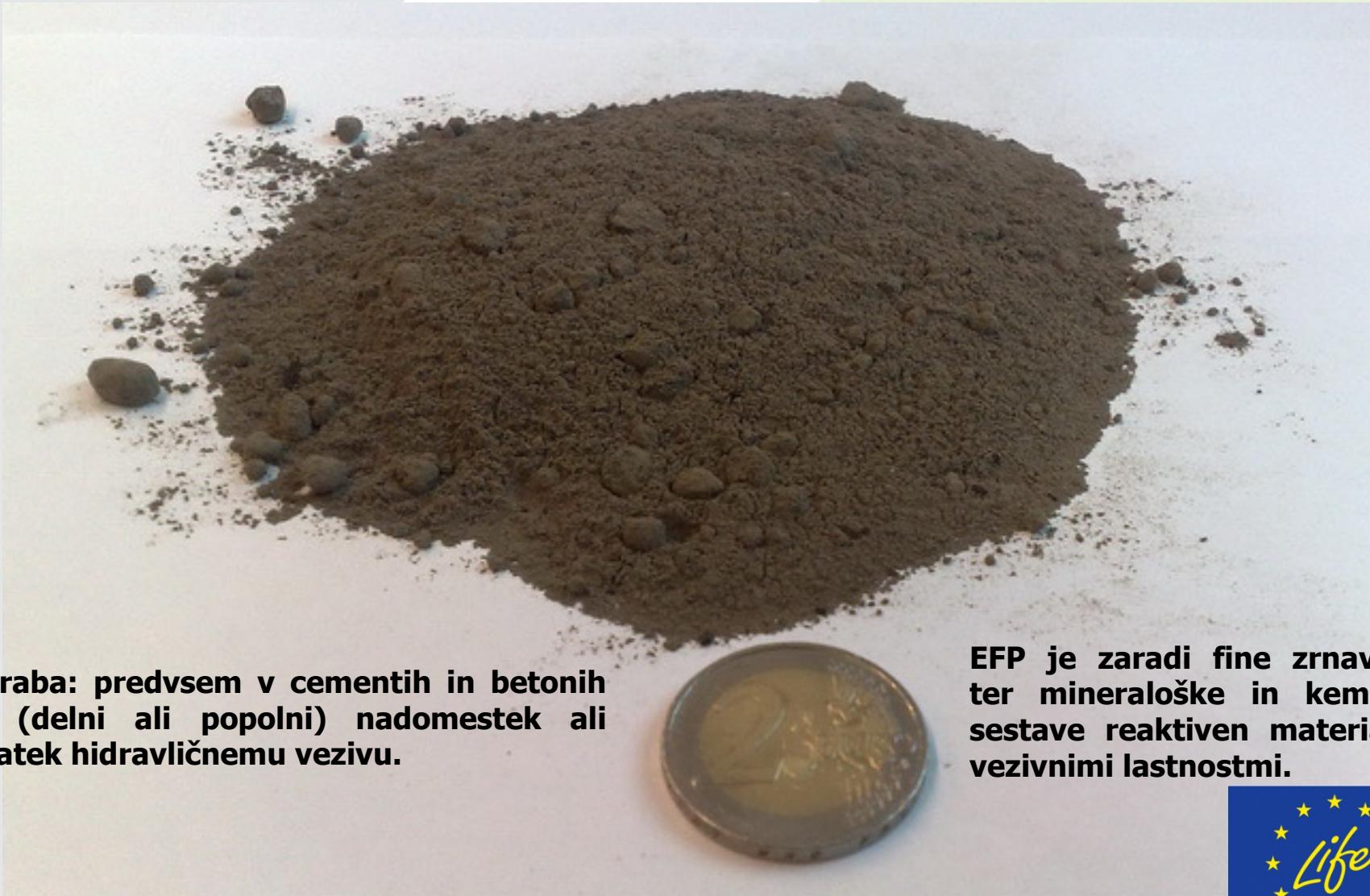

HR s cementom in bitumnom
Dodatek: 5 cm TD 0/32 mm

INDUSTRIJSKI ODPADEK – Elektrofiltrski pepel

EFP v skladu s SIST EN 197-1 → namen uporabe: proizvodnja cementa

Uporaba: predvsem v cementih in betonih kot (delni ali popolni) nadomestek ali dodatek hidravličnemu vezivu.

EFP je zaradi fine zrnavosti ter mineraloške in kemične sestave reaktivni material z vezivnimi lastnostmi.

INDUSTRIJSKI ODPADEK – Elektrofiltrski pepel

... v skladu s SIST EN 14227-4: → namen uporabe: EFP za hidravlično vezane zmesi

HC Gorišnica – Ormož, julij 2011

Luka Koper, avgust 2011

INDUSTRIJSKI ODPADEK – Elektrofiltrski pepel

... v skladu s SIST EN 450: → namen uporabe: EFP za beton

TEŠ blok 6, 2011/2012

Beton z EFP ima večjo odpornost na:

- prodot kloridov
- sulfatno korozijo
- kislinsko agresijo
- ekspanzijo

Beton z EFP ima manjšo odpornost na:

- karbonatizacijo
- zmrzlinsko odpornost

INDUSTRIJSKI ODPADEK – Odpadna voda na betonarnah

... v skladu s SIST EN 1008: → namen uporabe: Voda za pripravo betona

Kakovost vode za pripravo betona lahko vpliva na čas vezanja, razvoj trdnosti betona ter na zaščito armature proti koroziji.

Za pripravo betona je primerna:

- pitna voda (brez preiskav),
- voda za pripravo betona ter voda, reciklirana iz proizvodnje betona

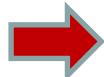

INDUSTRIJSKI ODPADEK – Kamena moka

... skladna s SIST EN 12620: → namen uporabe:
Agregati za beton

... skladna s SIST EN 13043: → namen uporabe:
Agregati za bitumenske zmesi in površinske
prevleke za ceste, letališča in druge prometne
površine

Betonski
izdelki iz
kamene moke

Vrtec Ribnik,
Ajdovščina,
2013

Handling Rubble for the Construction Industry.

Recikliranje asfaltnih zmesi

Ponovno uporabljeni asfalt, tudi

**ASFALTNI RECIKLAT
oz.
ASFALTNI GRANULAT**

POSTOPKI RECIKLIRANJA
ASFALTNIH ZMESI

VROČE
Segrevanje kamenih
materialov >150 °C

HLADNO
Brez gretja
kamenih materialov

NA OBRATU

NA LICU MESTA

NA OBRATU

NA LICU MESTA

Promotion of the Recycling of Industrial Waste and Building Rubble for the Construction Industry.

Reciklaža asfalta na obratu

- **SIST EN 13108-8:2006; Bitumenske zmesi – 8 del: Ponovno uporabljen asfalt**

SIST EN 13108-1:2006; Bitumenski beton

dovoljena količina asfaltnega
granulata v novi asfaltni zmesi
znaša do:

- **10 % za AC surf oz.**
- **20 % za AC binder, base.**

- **prihranek na agregatu,**
- **prihranek na vezivu**

INDUSTRIJSKI ODPADEK: Črna jeklarska žlindra (ČJŽ)

... v skladu s SIST EN 13043 – Agregati za bitumenske zmesi in površinske prevleke za ceste, letališča in druge prometne površine

(3)

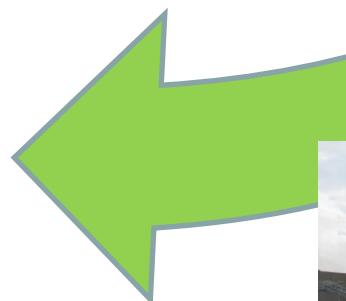
(1)

(1) Nastanek žlindre

(2) Predelava v gradbeni proizvod

(3) Uporaba v cestogradnji

(2)

Promotion of the Recycling of Industrial Waste and Building Rubble for the Construction Industry.

INDUSTRIJSKI ODPADEK: Črna jeklarska žlindra (ČJŽ)

G+R omrežje:

Ušnik – Plave, 2007

Lokavec - Predmeja, 2007

AC omrežje:

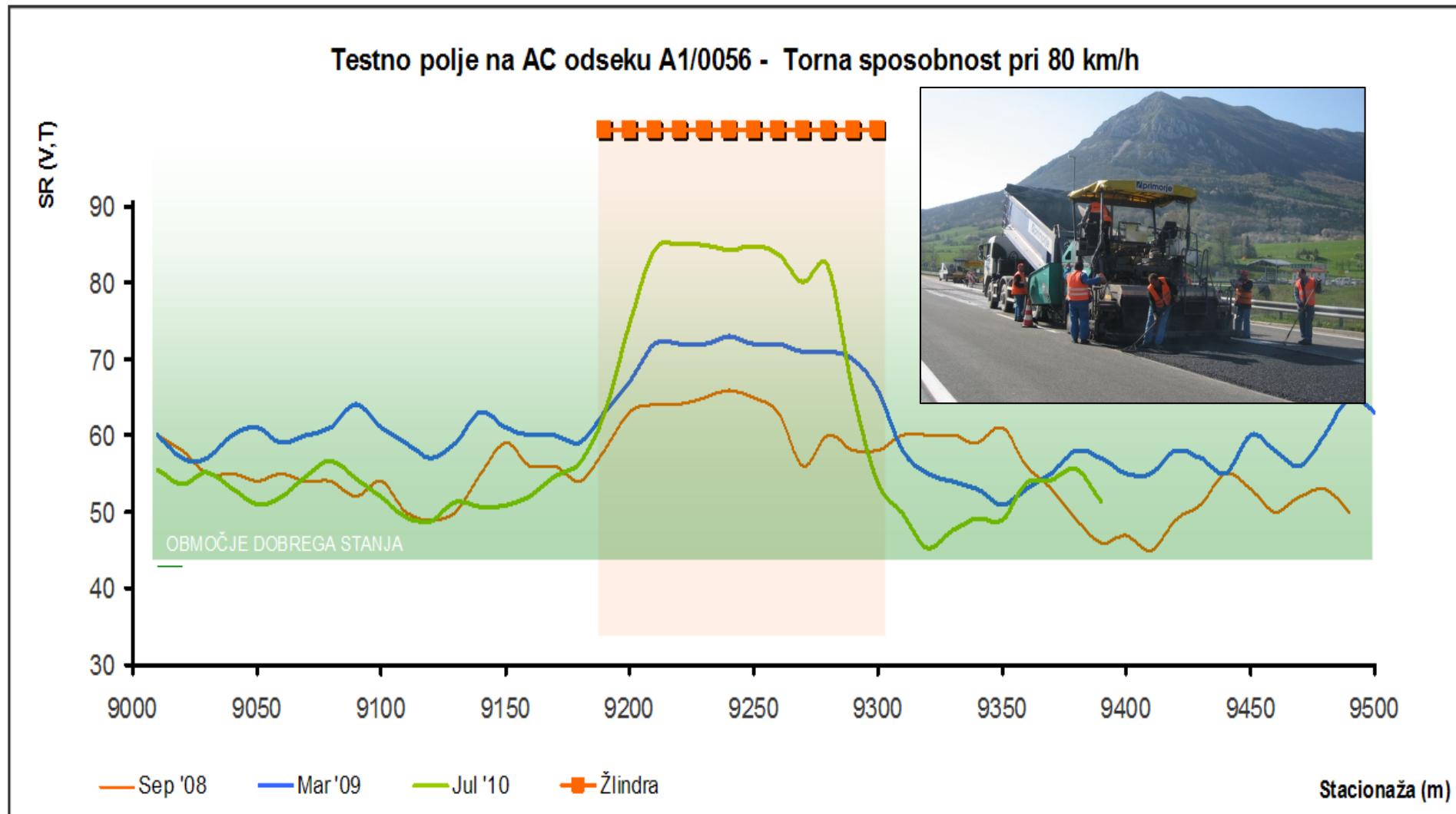
AC A1 0053 Vrhnika - Logatec, 2009

AC A1 0060 Divača - Kozina, 2010

Promotion of the Recycling of Industrial Waste and Building Rubble for the Construction Industry.

ČRNA JEKLARSKA ŽLINDRA: odlična odpornost proti zaglajevanju

Promotion of the Recycling of Industrial Waste and Building Rubble for the Construction Industry.

INDUSTRIJSKI ODPADEK: Črna jeklarska žlindra (ČJŽ)

SLABE STRANI UPORABE ŽLINDRE V ASFALTNIH ZMESEH:

- večja gostota zrn žlindre pomeni večjo gostoto umetnega agregata iz žlindre in večjo gostoto proizvedene asfaltne zmesi iz agregata iz črne žlindre**
- poveča se cena transporta žlindre do asfaltnih obratov in transporta proizvedene zmesi do mesta vgrajevanja**

DOBRE STRANI UPORABE ŽLINDRE V ASFALTNIH ZMESEH:

- boljša torna sposobnost vozišča**
- zmanjša se potreba po naravnih mineralnih aggregatih (eruptivcih), ki jih v Sloveniji ni in jih uvažamo iz sosednjih držav (Avstrija, Hrvaška),**
- manjše obremenjevanje okolja**

TRAJNOSTNI ASFALT: Manj hrupni asfalt z gumo in žlindro

- AC A1 0660 Divača – Kozina,
- PA 11 og RmB A1/A2

rekonstrukcija junij 2013
(3 cm; L = 390 m)

Promotion of the Recycling of Industrial Waste and Building Rubble for the Construction Industry.

ČRNA JEKLARSKA ŽLINDRA: Prva uporaba v betonih

Žitni most v Ljubljani; avgust 2010

Promotion of the Recycling of Industrial Waste and Building Rubble for the Construction Industry.

Ostali odpadni materiali iz industrije

Ostali stranski industrijski produkti, ki so zaradi svojih lastnosti in količin potencialno zanimivi in perspektivni v gradbeništvu, so:

- odpadni ***livarski peski*** različne sestave,
- steklaste in ***prašnate žlindre, prah iz elektroobločnih peči*** iz metalurške industrije,
- ***žlindre in pepeli*** iz sežigalnic,
- različni ***mulji***,
- odpadne ***sadre*** ter
- odpadna ***steklena in kamena volna***.

Omenjeni materiali lahko deloma ali v celoti nadomeščajo agregat, polnilo ali vezivo, pri čemer imajo novi materiali pogosto celo večjo odpornost proti mehanskim ali atmosferskim obremenitvam v primerjavi s konvencionalnimi.

HVALA ZA POZORNOST !

zvonko.cotic@structum.si

primoz.jurjavcic@structum.si

05 85 00 882

05 85 00 885

Promotion of the Recycling of Industrial Waste and Building Rubble for the Construction Industry.